

Civilingenjör **Thorsten Rydén**, nu hos Nya Förenade Elektriska A.-B., Ludvika.

Civilingenjör **C. A. Bergström**, förut fartygs- och maskininspektör i Engelska Lloyd, Göteborg, nu konsulterande maskin- och fartygsingenjör, lärare vid Navigationsskolan, Göteborg.

Lektor **C. W. Askling**, förut vid Tekniska Elementarskolan, Härnösand, nu vid Tekniska Elementarskolan, Norrköping.

Civilingenjör **G. Edwin Adner**, förut hos Mo och Domsjö A.-B., Gideå, nu öfveringenjör för Gideå och Husums Aktiebolags Kraft- och Fabriksanläggning, Husum.

Civilingenjör **N. M. Anton Ekholm**, förut t. f. arbetschef vid Statens järnvägsbyggnader, Karungi, nu byråingenjör af 1:sta klass i Kungl. Järnvägsstyrelsen, Stockholm.

Ingenjör **O. Hakon G. Wærn**, förut hos Magnus Hansons konsulterande byrå för sulfidfabriker, Stockholm, nu driftingenjör vid Ulriksfors Sulfid A.-B., Ulriksfors.

Civilingenjör **T. Immanuel (Manne) T:son Lindhagen**, förut hos K. Automobilklubben, Stockholm, nu hos Svenska Turbinfabriksaktiebolaget Ljungström, Finspong.

Civilingenjör **Rudolf J. B. Lindström**, nu vid Uddeholms A. B:s Elektrokemiska Fabrik, ej, som förut anmäls, elektrotekniska fabrik.

PROGRAM VID SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS ÅRSMÖTE OCH STÄMMA DEN 23 OCH 24 MARS 1916.

Torsdagen den 23 mars.

Årsmöte å Grand Hôtels stora sal.

- Kl. 10,30 f. m.* 1. Årsmötets öppnande. — 2. »Kungl. Tekniska Högskolans nybyggnad», föredrag med skioptikonbilder af professor E. J. Lallerstedt.
- Kl. 11,30 f. m.* 3. »Statsbanorna under krigstiden», föredrag af generaldirektör A. Granholm. Lunchpaus. Lunch å kr. 1,50 (utan öl) serveras i vapensalen.
- Kl. 2 e. m.* 4. »Dikningslagkommitténs förslag till lag om vatten- och luftförorening», diskussion med inledningsföredrag af professor J. Gust. Richert.

Stämma kl. 7,30 e. m. å föreningens lokal.

1. Inval. — 2. Styrelsens och revisorernas berättelser för år 1915. — 3. Val af ordförande, vice ordförande, 3 ledamöter och 5 suppleanter i föreningens styrelse för år 1917. — 4. Val af 3 revisorer och 2 revisorsuppleanter för år 1916.

Fredagen den 24 mars.

Årsmötets fortsättning å Grand Hôtels stora sal.

- Kl. 10,30 f. m.* 5. »Minnen från österrikiska sydvästfronten», föredrag med skioptikonbilder af öfverste William Bergman.
- Kl. 11,45 f. m.* 6. »Sveriges vattenkraft och bränslefrågan», diskussion med inledningsföredrag af civilingenjör C. Rosander. Lunchpaus. Lunch å kr. 1,50 (utan öl) serveras i vapensalen.
- Kl. 2 e. m.* 7. »Om distributionsanläggningar för värme och kraft», föredrag af civilingenjören, fil. lic. Axel F. Enström.
- Kl. 6,30 e. m.* Middag med damer å Grand Hôtels festvåning. Efter middagen samkväm och dans. Högtidsdräkt.

Pris för herre kr. 15:—, för dam kr. 12:—, pris för endast samkväm med dans kr. 4:— pr person. Priserna omfatta tiden till kl. 12,30 f. m.

Damprogram kommer att senare meddelas.

SAMMANTRÄDEN

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN.

Afdelningen för Kemi och Bergsvetenskap sammanträder å föreningens lokal torsdagen den 9 mars kl. 7,30 e. m. — *Ärenden:* 1. Protokolljustering. — 2. Inval. — 3. Skrifvelse rörande afdelningens anslutning till Samfundet för hembygdsvård. — 4. Meddelande från styrelsen. — 5. »Om en termo-elektrisk metod för studiet af järnets allotropi», föredrag af professor Carl Benedicks. — 6. »Apparater och konstruktionsmateriel vid fabriksmässigt arbete med saltsyra», föredrag af civilingenjören fil. dr Jakob Forssell.

Afdelningen för Teknisk Undervisning sammanträder å föreningens lokal lördagen den 11 mars kl. 7,30 e. m. — *Ärenden:* 1. Protokolljustering. — 2. Inval. — 3. Årsberättelse för 1915. — 4. »Om speciallärarnas vid Kungl. Tekniska Högskolan ställning», diskussion med inledningsföredrag af artisten R. Haglund. — 5. »Mikroskopens användning för undersökning af metaller och legeringar», demonstration af docent Alf Grabe.

Afdelningen för Husbyggnadskonst sammanträder å föreningens lokal måndagen den 13 mars 1916 kl. 7,30 e. m. *precis.* — *Ärenden:* 1. Protokolljustering. — 2. Inval. — 3. Inbjudan från kommitterade för bildande af Samfundet för hembygdsvård. — 4. Öfverintendentsämbetets omorganisation, redogörelse för de sakkunnigas förslag meddelas af professorerna I. G. Clason och S. Curman. Diskussion. *Obs!* De sakkunnigas förslag och betänkande finnas tillgängliga å Teknologföreningens lokal.

TEKNISK TIDSKRIFT

11 MARS 1916

VECKOUPPLAGAN 46 ÅRG. · HÄFT. 11

Hufvudredaktör: GUNNAR TISELL.

INNEHÅLL: Svenska Teknologföreningens verksamhet under år 1915. — Nykterhetskommittén mot sulfitspritindustrien. — Tekniska föreningar. — Insänd litteratur. — Notiser. — Sammanträden.

Sammanträden inom Svenska Teknologföreningen:

AFDELNINGEN FÖR HUSBYGGNADSKONST, månd. den 13 mars 1916 kl. 7,30 e. m. *precis.* Progr. å sid. 98.

AFDELNINGEN FÖR ELEKTROTEKNIK, fredagen den 17 mars 1916 kl. 7,30 e. m.

AFDELNINGEN FÖR MEKANIK, tisdagen den 21 mars 1916 kl. 7,30 e. m.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS ÅRSMÖTE, den 23 och 24 mars 1916 å Grand Hôtel.

Centraltryckeriet

Stockholm 1916

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS VERKSAMHET UNDER ÅR 1915.

Till Svenska Teknologföreningen.

Styrelsen för Svenska Teknologföreningen får härmed afgifva berättelse öfver förvaltningen af föreningens verksamhet under år 1915.

1. Medlemmar.

Under året hafva i föreningen inträdt 119 nya medlemmar, däraf 63 förutvarande ledamöter af Tekniska Högskolans studentkår.

Enligt hvad känt är har föreningen under året genom döden förlorat 27 medlemmar:

Civilingenjör C. ADOLF SVANSTRÖM,
Chefskemisten J. P. L. WESTESSON,
Löjtnant ERIK WAHLBERG,
Major H. NATHHORST,
f. d. Öfveringenjör ARVID KNÖS,
Disponent E. J. LJUNGBERG,
Ingenjör OTTO BROMS,
Bergsingenjör J. A. W. CASELLI,
Arkitekt N. A. ARWIDIUS,
Civilingenjör HJ. F. STRÖMDAHL,
Kaptenen, Greve NILS CRONSTEDT,
Arkitekt MARTIN BORGSTEDT,
Ingenjör ERIK LÖNNQVIST,
Bergsingenjör G. A. NYBLÖM,
Disponent TH. T. LJUNGQUIST,
Trafikinspektör C. HJ. LJUNGH,
Disponent C. E. V. FOLIN,
Arkitekt C. A. FLÖDQUIST,
Lektor A. TH. LJUNGQUIST,
Civilingenjör A. H. WESTRÖM,
Civilingenjör E. HJ. SÖDERSTEN,
f. d. Bandirektör ALEXANDER WIBERG,
Civilingenjör K. EDV. A. PETERSON,
Ingenjör K. J. QVARNSTRÖM,
Ingenjör A. K. VICTOR P. KJELLBERG,
f. d. Major A. G. STÄHLE,
Stadsingenjör C. E. RÖNEBERG.

Stadgad årlig afgift har erlagts af 1886 ledamöter, hvaraf 850 voro bosatta i Stockholm med omnejd, 956 i landsorten och 80 i utlandet. Dessutom har ständigt ledamotsafgift under året erlagts af 1 ledamot, hvarigenom an-

talet ständiga ledamöter under året uppgått till 65. Hela antalet röstberättigade ledamöter utgjorde vid årets utgång 2 077.

2. Sammanträden.

Inom föreningen hafva under år 1915 afhållits 54 sammanträden, nämligen 2 ordinarie stämmor, 4 allmänna sammankomster med föreningen i dess helhet samt 50 afdelningssammanträden, sålunda fördelade:

Afdelningen för Mekanik	8
» » Elektroteknik	8
» » Husbyggnadskonst	9
» » Väg- och Vattenbyggnadskonst	9
» » Kemi och Bergsvetenskap	10
» » Skeppsbyggnadskonst	2
» » Teknisk Undervisning	4
	50

I ofvanstående äro inräknade föreningens årsmöte den 26 och 27 mars, föreningens allmänna sammanträde i samband med utfärd till Älfkarleö den 21 maj för be-seende af statens kraftanläggning därstädes, Afdelningens för Mekanik årsmöte den 26 okt. och det af Afdelningen för Kemi och Bergsvetenskap anordnade 4:de allmänna svenska kemistmötet, som afhölls i Stockholm den 28 och 29 maj.

Föreningens styrelse har under året haft 13 sammanträden.

3. Kommittéer.

Följande kommittéer hafva under året varit i verksamhet:

Kommitté	Afdelning
1. Afslutade:	
Arkitekturfästningskommittén	H.
Baltiska ingenjörskongresskommittén	—
Baltiska utställningskommittén	—
Beredskapskommittén	—
Husbyggnadsyrkesfarekommittén	H. V.
Högskoleundervisningskommittéer	M. E. K.
Illojal-konkurrens-kommittén	—
Kisellegeringstransportkommittén	K.
Materialprofningsanstaltskommittén	—
Stadsplanetäffningskommittén	H.

Svenska Teknologföreningens inkomster och utgifter år 1915.

Inkomster:		Utgifter:	
A. Inträdesavgifter:			
1) Nyinvalda ledamöter	1 410		
2) F. d. ledamöter af Tekn. Högskolans studentkår	1 185	2 595	
B. Årsavgifter:			
1) Stockholmsledamöter	24 195		
2) Landsortsledamöter	14 349		
3) I utlandet bosatta ledamöter	1 200	39 744	
4) Ständiga medlemsavgifter		400	
C. Studentkårens avgifter:			
1) Årsavgifter	930		
2) Öfriga avgifter	1 034	1 964	50
D. Hyror:			
1) Teknisk Tidskrift	5 000		
2) Tillfällig uthyrning	677	5 677	50
3) Afgäld för en telefongalge och utdelning i brandkontoret	180		
		5 857	50
E. Föreningens bokförlag			
		2 207	56
F. Annonser i ledamotsförteckningen			
		2 243	
G. Klubbbrörelsen			
		1 819	12
H. Räntor:			
1) Statsobligationer och bankräkning	977	14	
2) Understödsfondens obligation	1 000	1 977	14
Föreningsmärket		408	80
Gåfvomedel		900	
Diverse		16	25
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848
			7 070
			8 929
			180
			227
			268
			84
			11 184
			2 848

Kommitté.	Afdelning.
Svenskamerikanska hederskommittén	—
Svenskamerikanska ingenjörskongresskommittén	—
Teknologkommittén	—
Ångpannematerialkommittén	M.
= 14 st.	
2. Pågående (vid årsskiftet 1915—1916 :	
Afvägningskommittén	V.
Arkitekturtaxekommittén	H.
Betongkommittén	V.
Bibliotekskommittén	K.
Brandnomenklaturkommittén	—
Byggnadsstadgekommittén	V. H.
Departementalkommittén	—
Elektriska kraftkommittén	—
Entreprenadkommittén	V.
Fastighetsregisterkommittén	V.
Föreningshuskommittén	—
Handbokskommittén I	M.
Handbokskommittén VII	M.
Högskoleundervisningskomm. (beredningkomm.)	—
Högskoleundervisningskommitté	V.
Isolationskommittén	E.
Järnkonstruktionskommittén	V.
Lifsfarekommittén	E.
Markundersökningskommittén	V.
Museikommittén	—
Svenska elektrotekniska kommittén	E.
Stolpkommittén	E.
Vatten- och luftföreningsskommittén	—
Öfverspanningskommittén	E.
Öfverströmskommittén	E.
= 25 st.	

4. Samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar.

Genom skrivelser från Svenska Teknologföreningen hafva öfriga samarbetande föreningar anmodats yttra sig i frågan, huruvida rätt borde medgifvas enskild ledamot i Svenska Teknologföreningen att, vid behandling å årsmöte af betänkande, afgifvet af delegation tillsatt enligt grunderna för samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar, få sin reservation bilagd vid betänkandets expedierande till utomstående. Sedan samtliga sålunda tillfrågade föreningar förklarar sig ej anse, att dylik rätt bör medgifvas, har Svenska Teknologföreningen på förslag af styrelsen beslutat att tills vidare ej upptaga denna fråga till föreningens ompröfning.

Den af de tekniska föreningarna utsedda delegationen för behandling af frågan rörande den högre tekniska undervisningen har ej ännu kallats att sammanträda, då det ansetts önskvärdt att dessförinnan få denna fråga ytterligare behandlad af inom Svenska Teknologföreningen arbetande kommittéer.

Något nytt ärende har ej under året upptagits till delegationsbehandling.

5. Medlemskap i andra föreningar.

Svenska Teknologföreningen har under året varit korporativ medlem i följande sammanslutningar:

Sveriges Tekniskt-Industriella Skiljedomsinstitut,
Intern. Verband f. d. Materialprüfung der Technik,
Intern. Verband f. gewerb. Rechtsschutz,
Assoc. perman. des Congrès de Navigation.

6. Stadgar och ordningsregler.

Under året hafva definitivt antagits två från föregående år hvilande förslag till stadgeändringar, nämligen ny § 7 angående uteslutning af föreningsledamot ur föreningen och ändring af stadgarnas sista paragraf, så att där direkt angifves att vid föreningens eventuella upplösning de föreningens tillgångar, för hvilka genom donationsföreskrifter eller på annat sätt särskilda bestämmelser äro fastställda, skola, oberoende af dispositionen af föreningens öfriga medel, handhavas i öfverensstämmelse med de särskilda bestämmelserna.

På förslag af styrelsen har föreningen antagit ett tillägg till ordningsreglernas § 10, hvarigenom bestämts, att justering af protokoll från såväl allmän föreningssammankomst som stämma verkställas inför styrelsen vid sammanträde, hvartill föreningens ledamöter kallas att närvara genom annons i Teknisk Tidskrift.

Vidare har föreningen antagit en ny § 3 i ordningsreglerna, hvarigenom bestämts, att föreningens periodiska publikation »Meddelanden från Svenska Teknologföreningen» skall liksom Teknisk Tidskrift gratis utgå till de föreningens ledamöter, som erlagt årsavgift. Dessa »Meddelanden», hvilkas regelbundna utgivande börjat med år 1916, utgöras af kallelsekort, ledamotsförteckningar och öfriga tryckta handlingar, som äro afsedda för distribution bland ledamöterna, och det ändrade utgifningssättet är en uteslutande ur besparingssynpunkt vidtagen åtgärd.

7. Inom föreningen behandlade viktigare ärenden.

Frågan om en ny statens materialpröfningsanstalt behandlades på årsmötet och expedierades därefter föreningens kommitterades utlåtande i frågan, hvaruti föreningen instämt, till K. kommerskollegium.

Lagförslaget rörande fastighetsregister i stad m. m. har änyo upptagits till pröfning inom Afdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst och på basis af verkställd utredning har en skrivelse aflåtits till statsrådet och chefen för Kungl. justitiedepartementet.

Vid årsmötet förekom en mycket liflig diskussion angående »Ingenjörerna och krigsberedskapen», hvarvid många mycket beaktansvärda anföranden förekommo.

Genom den af styrelsen tillsatta »beredskapskommittén» utsändes på våren 1915 cirkulär och frågeformulär dels till föreningens samtliga medlemmar, under 50 år, dels till medlemmar i ett flertal andra betydande föreningar af ingenjörer och tekniker inom landet, under resp. föreningars medverkan. Cirkulärsvaren afsågo att utgöra en första grundval för bedömning af, i hvad mån ingenjörernas speciella insikter och förmåga kommo till sin rätt i försvarets tjänst, hvilka ändringar, som voro önskliga, samt hvilka uppoffringar i form af ökad utbildning ingenjörerna själfva kunde tänkas vilja ikläda sig för att på bästa sätt fullgöra en mera kvalificerad tjänst vid mobilisering.

Svar ingingo till ett antal af 925, visande ett i allmänhet mycket lifligt intresse för dessa frågor. De lämnade svaren äro gifvetvis i väsentliga delar af konfidentiell natur. Efter gruppering hafva svaren ställts till vederbörande militära myndigheters förfogande.

Med behjärtande af från föreningen framförda önskemål hafva äfven åtgärder från landtförsvarsdepartementets sida vidtagits för erhållande af en fullständigare rullföring af värnpliktiga ingenjörer.

Ett för ändamålet af chefen för landtförsvarsdepartementet utfärdadt upprop har genom föreningens försorg distribuerats, dels till föreningens däraf berörda ledamöter, dels äfven till andra ingenjörer och teknici genom olika tekniska föreningars förmedling.

I följande från föregående år hvilande ärenden hafva utlåtanden afgifvits:

Till Kungl. socialstyrelsen:

»Förslag till nådig kungörelse angående skydd mot yrkesfara vid husbyggnader» (utredning verkställd genom Afdelningarna för Husbyggnadskonst och Väg- och Vattenbyggnadskonst);

Ångpannors stämpling samt besiktning;

Förslag till »normalbestämmelser för ångpannors material och byggnadssätt»;

Förslag till »föreskrifter angående ångpannors beskaffenhet m. m.» (I sistnämnda tre ärenden har utredning gjorts genom Afdelningen för Mekanik.)

Till Beredningen för Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskårens omorganisation:

Kungl. Väg- och Vattenbyggnadskårens omorganisation. Diskussionsprotokoll från Afdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonsts sammanträde den 9 jan. 1915.)

På grund af under år 1915 inkomna skrivelser har föreningen afgifvit betänkanden i följande ärenden, samtliga till Kungl. kommerskollegium, nämligen:

Förslag till förordning angående fartygs byggnad och utrustning (utredning verkställd af Afdelningen för Skeppsbyggnadskonst);

Förslag till förordning angående förvaring och transport af kisellegeringar (utredning verkställd af Afdelningen för Kemi och Bergsvetenskap);

Angående byggnads- och materialbestämmelser för fartyg samt

Förslag till förordning angående trälästmarke för fartyg (utredningar verkställda af Afdelningen för Skeppsbyggnadskonst).

Ytterligare hafva remitterats till föreningens granskning följande ärenden, i hvilka svar ännu vid 1915 års utgång ej aflåtits:

Från Kungl. Maj:t:

Elektriska kraftkommitténs betänkande (föreningskommitté arbetar);

Dikningslagkommitténs betänkande med förslag till »lag om vatten- och luftförening» (föreningskommitté arbetar och frågan är ämnad att upptagas till pröfning vid stundande årsmöte).

Från Kungl. kommerskollegium:

Patentlagstiftningskommitténs förslag till »lag mot illojal konkurrens m. m.»

Frågan om den högre tekniska undervisningen har under 1915 fortfarande varit under behandling inom Afdelningarna för Elektroteknik, Väg- och Vattenbyggnadskonst, Skeppsbyggnadskonst, Mekanik samt Kemi och Bergsvetenskap. De två sistnämnda afdelningarna hafva till styrelsen aflämnat yttranden angående undervisningen i pappersteknik. För att söka sammanfatta de olika afdelningskommittéernas uttalanden om den högre tekniska undervisningen, i den mån så lämpligen låter sig göra, och förbereda beslutad delegationsbehandling, har en beredningskommitté under året blifvit tillsatt.

En af styrelsen tillsatt »Föreningshuskommitté» har under året verkställt vissa förberedande arbeten för möjliggörande

af anskaffande af nytt föreningshus, ehuru något definitivt förslag ännu ej kunnat framläggas. Ett par projekt hafva emellertid varit föremål för närmare utredningar och arbetet fortgår.

Föreningen har tillsatt en kommitté för att i samarbete med ombud från vissa brandförsäkringsinrättningar m. fl. utarbeta förslag till nomenklatur för beteckning af olika byggnadsämnen och byggnadsmaterialiers eldsäkerhet.

Till Afdelningen för Kemi och Bergsvetenskap har remitterats ett från öfveringenjör R. Blomquist framställt förslag till »Praktiska anvisningar och råd för behandling af personer, som blifvit bedöfvade genom lysgas eller kolos».

8. Handböcker och handlingar.

Föreningens serie tekniska handböcker har under året ökat med n:r 16: Definition å explosion ur försäkrings-teknisk synpunkt, antagen af Svenska Teknologföreningen den 22 oktober 1914.

Af föreningens handlingar hafva följande nummer utkommit:

N:r 70. Förslag till yttrande öfver inom Kungl. socialstyrelsen utarbetade förslag till:

1. Kungl. socialstyrelsens föreskrifter angående ångpannors beskaffenhet, utrustning och besiktning.

2. Normalbestämmelser för ångpannors material och byggnadssätt,

afgifvet af kommitterade inom Svenska Teknologföreningens Afdelning för Mekanik.

N:r 71. Sammandrag af förslag till åtgärder för åstadkommande af en enhetlig hembygdsvård (Svenska Teknologföreningens handlingar 64.)

N:r 72. Yttrande öfver genom Kungl. socialstyrelsens försorg utarbetadt förslag till nådig kungörelse angående skydd mot yrkesfara vid husbyggnader afgifvet af kommitterade från Svenska Teknologföreningens Afdelningar för Husbyggnadskonst samt Väg- och Vattenbyggnadskonst.

N:r 73. Yttrande öfver betänkande och förslag till ny statens materialpröfningsanstalt afgifvet till Svenska Teknologföreningens styrelse af den 11 februari 1915 utsedda kommitterade.

N:r 74. Betänkande öfver undervisningen i Kungl. Tekniska Högskolans fackskola för Väg- och Vattenbyggnadskonst afgifvet af härför af Svenska Teknologföreningens Afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst den 26 maj 1913 utsedda kommitterade.

N:r 75. Utlåtande öfver 1914 års kommissionsbetänkande angående fastighetsregister m. m. afgifvet af Svenska Teknologföreningens Afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst.

N:r 76. Förslag till regler för svenska arkitektur- och stadsplanetäffingar, utarbetade genom af Afdelningen för Husbyggnadskonst tillsatta kommitterade samt af afdelningens styrelse reviderade.

9. Personal.

Inom föreningens personalorganisation hafva under året följande förändringar inträdt. Sedan löjtnant Richard Smedberg med utgången af år 1914 på begäran lämnat sekreteraretjänsten, har styrelsen till sekreterare från 1 januari 1915 antagit civilingenjör K. A. Fröman. Som afdelningsredaktör för Teknisk Tidskrifts Afdelning för Mekanik har från och med 1915 inträdt t. f. byråchefen E. B. Höjer.

10. Kongresser.

Både den internationella ingenjörskongressen i San Francisco 1915 och den svensk-amerikanska ingenjörskongressen i Chicago 1915 fingo på grund af rådande ofred i Europa betydligt mindre anslutning, än som beräknats. Som representanter för föreningen vid sistnämnda kongress hade ursprungligen utsetts civilingenjör Sven Lübeck och direktör Sigfrid Edström. Båda dessa blefvo emellertid förhindrade att fullgöra uppdraget, hvarför i stället civilingenjör Julius Körner och bergsingenjör Folke Sandelin utsågos att representera föreningen vid såväl Chicagokongressen som San Franciscokongressen. Redogörelse för deras deltagande i kongresserna har varit införd i Teknisk Tidskrift (V.-U. h. 50.)

11. Ekonomi.

Föreningen har under 1915 för utgifvande af Teknisk Tidskrift åtnjutit sedvanligt statsunderstöd af 5 000 kr. samt understöd af 1 000 kr. från Letterstedtska föreningens fonder.

Det gångna året har ju i många afseenden varit ett ekonomiskt krisår och är det ju påtagligt att de rådande säregna förhållandena måste inverka äfven på vår förenings ekonomiska lif och särskildt på Teknisk Tidskrifts annonskonto.

Beträffande föreningens bokslutsresultat är detta glädjande nog mycket godt i det att inkomsterna af inträdes- och årsavgifter rätt betydligt ökats och utgifterna kunnat, fränsett bidraget till Teknisk Tidskrift, hållas i stort sedt inom ramen för den antagna budgeten.

För Teknisk Tidskrift har däremot en betydande minskning af annonsintäkterna förekommit. Denna minskning är visserligen ej mer än 4 003:54 kr. jämfördt med årets budget, men faktiskt 16 873:— kr. i förhållande till 1914 års resultat.

Den redan tidigt skönjbara minskningen i annonsinkomster måste emellertid på lämpligt sätt motverkas. I sådant syfte påbjöds minskning af textutrymmet i fackafdelningarnas sommarnummer. Denna åtgärd kunde dock endast delvis genomföras, då synnerligen rikligt textmaterial för afdelningarna inströmmade. Det har äfven ansetts nödvändigt att framgå mycket försiktigt på reduktionernas väg, då minskadt innehåll kunde verka menligt både i afseende på prenumeration och annonsering. En mycket god hjälp till ekonomiens förbättring vanns däremot i utveckling af tidskriftens bokförlagsverksamhet, en utveckling, som genom hufvudredaktörens initiativ och under hans ledning blifvit högst betydande. På tidskriftens förlag hafva sålunda bl. a. utkommit »Baltiska Ingenjörskongressens Förhandlingar», »Porjus kraftverk», »Industriboken» (i kommission), m. m. och äro förberedande arbeten verkställda för utgifvande af en del andra publikationer, såsom »Vägfrågans ställning i Sverige 1915», »Sveriges vattenkraft» och »Om inre vattenvägar».

Samtidigt har drifvits en energisk försäljning af särtryck och har genom dessa åtgärder vunnits afsevärda tillskott i inkomster.

Då en ökning af framställningskostnaderna är att emotse, har det emellertid blifvit styrelsen klart, att Teknisk Tidskrift, som arbetat med en lägre annonsariff än andra tidningar af motsvarande valör, icke kan utvecklas till ett

bärande företag, utan att annonsariffen höjes. Efter verkställd utredning och jämförelse med andra likartade tidskrifters annonspris, har styrelsen därför beslutat att för Teknisk Tidskrift skall från 1916 års ingång tillämpas en af hufvudredaktören föreslagen förhöjd annonsaxa. I samband därmed har gjorts en omläggning af annonsafdelningen i tidskriften för att vinna mera reda i uppställningen, hvarjämte enhetliga kontraktsuppgörelser träffats med alla fastare abonnenter. Styrelsen kan i detta sammanhang meddela, att redan nu goda resultat vunnits med de nya principerna för annonsafdelningens skötsel, i det att fasta aftal om årsannonsering till så stor omfattning redan träffats, att 1916 års annonsinkomster lofa att blifva fullt tillfredsställande.

Såväl för tidskriftens ökade bokförlagsverksamhet som för ett i samband med ändringen af annonsariffen erforderligt energiskt ackvisionsarbete har en del kostnader uppstått för arbete, som kommer först 1916 års rörelse till godo, hvarför dessa kostnader balanserats till nämnda år.

Föreningens bidrag till tidskriften utgör enligt bokslutet kr. 7 070:79 hvilket innebär en ökning från budgeten med kr. 1 070:79.

Af ofvanstående torde framgå att med hänsyn till förhållandena kan äfven tidskriftens bokslutsresultat kännetecknas såsom godt.

Angående detaljposterna i boksluten får styrelsen anföra följande. Sekreterarens lön har under 1915 utgått med endast 1 500 kronor mot i budgeten upptagna 2 000 kronor. I anledning närmast af dyrtiden har styrelsen funnit erforderligt bevilja de lägre aflönade af föreningens och Teknisk Tidskrifts personal mindre gratifikation motsvarende ungefär 5 % å årsaflöningarna eller sammanlagt 180 kronor för kansliets och 400 kronor för tidskriftens personal.

Kommittékostnaderna, kronor 2 848:48, fördela sig sålunda: på kommittéarbeten på grund af hänvänelser från statens myndigheter kronor 1 470:65, på samarbetsdelegationen kronor 42:75 samt på föreningens egna kommittéer kronor 1 992:02. Influtna gåfvomedel hafva denna gång icke behöft tagas i anspråk för nedskrifning af inventarier, utan helt varit tillgängliga för det andra ändamålet med insamlingen, nämligen stärkandet af byggnadsfonden.

Trots att en del utgifter öfverstigit i budgeten förutsedda belopp och trots att föreningens tillskott till Teknisk Tidskrift behöft ökas utöfver det beräknade, ha ej blott alla nyinköp af inventarier och böcker kunnat afskrivas, utan har dessutom varit möjligt att å inventariekontot ytterligare afskrifva 2 000 kronor. Vidare hafva dels i öfverensstämmelse med budgeten 1 500 kronor till fastighetens amorteringsfond, dels, utöfver hvad stadgarna bestämma, 1 202:50 kronor, hvaraf 900 kronor äro gåfvomedel, öfverförts till byggnadsfonden. Härigenom hafva inventariernas värde nedbragts till 17 000 samt byggnadsfonden och fastighetens amorteringsfond ökats till resp. 95 000 och 2 900 kronor.

Stockholm den 3 mars 1916.

För Svenska Teknologföreningens Styrelse

G. MALM.

K. A. Fröman.

NYKTERHETSKOMMITTÉN MOT SULFITSPRITINDUSTRIEN.

Till Red. af Teknisk Tidskrift.

I numret för den 26 febr. 1916 af Eder tidskrift har influerat en artikel, betitlad »Nykterhetskommittén mot sulfitspritindustrien». Jag vågar påstå, att artikeln ifråga är missvisande dels på grund af att viktiga punkter i nykterhetskommitténs förslag angående tillhandahållande af teknisk sprit utelämnats i Eder redogörelse, dels också på grund af i nämnda redogörelse förefintliga faktiska misstag.

Äfven den mest summariska redogörelse för den ställning nykterhetskommitténs förslag intar till sulfitspriten borde väl ändå meddela, att det aser att förbehålla sulfitspriten den marknad, som den tekniska (för andra ändamål än förtäring afsedda) spriten representerar. Endast sådan jordbruksprodukt-sprit, som ej kan göras användbar till förtäring (alltså sekundärsprit i detta begrepps strängaste bemärkelse) skulle enligt förslaget inköpas af monopolet och på det viset komma till användning. Man kan ju ej föreskrifva, att sådan sprit skall kastas bort. Äfven borde det väl omnämnas, att det föreslagna monopolet egentligen är att fatta som ett distributionsmonopol, ej afsedt att bringa staten vinst och laborerande endast med det pris-pålägg på varan, som betingas af nödvändigheten att inkomster och utgifter skola täcka hvarandra.

Sulfitspritindustriens utveckling har hittills hämmats bland annat af den konkurrens, som möter sulfitspriten dels från potatisspriten sida dels också från bensinens. Beträffande den verkan konkurrensen från potatisspriten sida hittills haft på sulfitspritindustrien tillåter jag mig att anföra följande ur den utredning, som kommerskollegium nyligen aflämnat. Det heter där: »då tillverkarna af potatissprit försälja hufvuddelen af sin produktion för konsumtion såsom drickssprit och i allmänhet denaturera endast den vid tillverkningen fallande sekundärspriten, ligger det nära till hands att befara, att under vissa förhållanden tillverkarna af potatissprit skulle kunna finna anledning att försälja den denaturerade sekunda spriten till underpris och täcka den därvid uppkommande förlusten genom en proportionsvis ringa prisförhöjning å sin hufvudtillverkning, dricksspriten. Risken för en sådan prispolitik synes gifvetvis blifva större i det fall, att genom särskilda statsåtgärder, exempelvis åsättande af tull å bensin, användning af sprit såsom motorbränsle blefve möjliggjord och samtidigt genom en strängare nykterhetslagstiftning konsumtion af drickssprit minskades. Kollegium har icke haft tillfälle att undersöka, om farhågorna för en sådan konkurrens hafva varit grundade, men det torde vara otvifvelaktigt, att desamma verkat hämmande på vissa planer å anläggandet af sulfitsprittfabriker.» — Så långt kommerskollegium.

Denna hämmande inverkan på sulfitspritindustriens utveckling undanröjes genom det af nykterhetskommittén föreslagna försäljningsmonopolet, för hvilket kommittén som direktiv ställt att i första hand uppköpa och tillhandahålla sulfitsprit. På detta sätt garanteras ju sulfitspritindustrien ett afsättningsområde, hvilket med hittillsvarande bestämmelser när som helst kunnat frånryckas densamma af potatissprittresset.

För möjliggörande af sulfitspriten konkurrens med bensinen har som bekant kommerskollegium föreslagit en tull af 20 öre per kilogram bensin. Ingen torde ha rätt att förväna sig öfver, att nykterhetskommittén ej positivt tagit ställning till detta förslag. Nykterhetskommitténs uppgift har ju varit att förhindra missbruket af denaturerad sprit till förtäring. Gifvetvis har kommittén vid lösandet af denna sin uppgift velat taga all hänsyn till andra berättigade intressen än nykterhetsintresset och i den mån det varit möjligt har kommittén sökt forma sitt förslag så att det ej skulle verka tryckande på den lojala industrien. Genom direktiv för det ur kontrollsynpunkt motiverade försäljningsmonopolet har kommittén också, som af det sagda redan framgått, sökt att positivt gagna den ur fosterländsk synpunkt så understödjansvärda sulfitspritindustrien. Så till vida har dock kommittén i sitt förslag i alla fall tagit hänsyn till tanken på en prohibitiv bensintull att den tillsett, att i dess förslag intet finnes som kan verka prejudicerande i någon som helst riktning, något som kommittén också framhåller.

Jag nämnde, att faktiska misstag insmugit sig i Eder framställning. Se här hvad jag åsyftat. Ni påstår att enligt kommitténs förslag kontrollstyrelsen skulle fastställa, hur stor mängd teknisk sprit hvarje år skulle tillverkas. Rent formellt förhåller det sig så, att enligt förslaget Kungl. Maj:t årligen skulle fastställa hur mycket teknisk sprit monopolet årligen skall inköpa. Hur mycket brännerierna vilja tillverka få de själva bestämma. De äga äfven rätt att exportera eller i egen rörelse använda spriten. I realiteten blir det emellertid hvarken Kungl. Maj:t eller kontrollstyrelsen, som kommer att bestämma inköpsmängden, utan den bestämmas af efterfrågan efter teknisk sprit inom landet. Kungl. Maj:ts uppgift är i realiteten endast att se till att all efterfrågan kan tillgodoses. — Ni påstår vidare, att försäljningen af den tekniska spriten enligt kommittéförslaget kringsgårdats med restriktionsbestämmelser i form af ett motbokssystem! Detta är fria fantasier. Hvad som är riktigt är att kommittén i öfverensstämmelse med af 1910 års riksdag lämnat direktiv föreslagit skriftlig rekvisition. Det finns ju en del godt folk, som se rödt så snart de höra talas om motbok. Vid det namnet har på grund af en ihärdig agitation i en del sinnen knutits tankeförbindelser med förödmjukande former för förvärfvande af en alla hittills tillkommande rätt, begränsad inköpsrätt, omöjlighet att erhålla varan annat än på ett enda ställe etc., etc. Ingen af dessa fataliteter vidhäftar kommitténs förslag. Hvad det föreskrifver är att vederbörande köpare genom ifyllande af en rekvisitionsblankett skall bidraga till kontrollen på området. För fullständighetens skull må här framhållas, att riksdagens direktiv angående skriftlig rekvisition var gifvet, innan sulfitspriten uppträd på marknaden. Det enda nya, som emellertid härmed tillkommit och som skulle kunna tänkas inverka på uppfattningen af den skriftliga rekvisitionens lämplighet, vore väl då sulfitspriten tilltänkta användning för motordrift. Med de stora mängder, hvari i så fall sulfitsprit kommer att inköpas, och särskildt så länge man måste tänka sig möjligheten af att för motorsprit tillåta svagare denaturering än för annan teknisk sprit, torde man ej för motorsprit kunna släppa af å öfriga kontrollåtgärder.

Lund i mars 1916.

Högaktningfullt
T. Thunberg.

I denna tidskrift för den 26 februari förekom på ledande plats en artikel, som behandlade Nykterhetskommitténs afgifna förslag till förordning angående tillhandahållande af skattefri sprit, alkoholhaltiga varor för andra ändamål än förtäring m. m. Artikeln sysslade med den del af kommittéförslaget, som rör sulfitspriten, och utmynnade i en förkastelse om öfver det sätt hvarpå Nykterhetskommittén tillgodosett sulfitspritindustrien och dess berättigade kraf.

Då jag hyst den uppfattningen, att Eder tidskrift betraktar saklighet och vederhöftighet såsom oundgängliga kvalifikationer hos de artiklar, den bereder utrymme, måste jag påstå, att den ifrågavarande artikeln utgör ett afsteg från dessa grundsatser. I stället för det sakliga bedömande, som jag och mina medkommittenter förväntat i ett fackorgan med Teknisk Tidskrifts anseende, mötte man ett halft nervöst och på sidan om all saklighet liggande angrepp, fotadt på ett referat, som gaf en fullständigt skef bild af kommittéförslagets innebörd.

Det borde väl få anses vara ett grundläggande kraf, att, när ett fackorgan underkastar ett framkommet förslag en kritik, förslagets innebörd rätt återgifves. I motsatt fall händer det, att kritikern träffar endast sina egna frihandskonstruktioner af och icke den verkliga beskaffenheten hos sin kritiks föremål. Så har skett i föreliggande fall.

Den kritiske granskarens hufvudinvändning mot kommittéförslaget om statsmonopol å partihandeln med skattefri sprit synes vara den, att tillverkarens frihet att tillverka så mycket han vill genom förslagets bestämmelser skulle upphävas. Och hvarpå stöder nu granskaren denna invändning? Jo, på en af honom själf i förslaget indiktad bestämmelse, att kontrollstyrelsen fastställer, huru mycket sulfitsprittfabrikanten årligen får tillverka. Såsom hvar och en kan öfvertyga sig om, har något sådant icke föreslagits. I förslagets 5 § bestämmas, att kon-